

Naar een onafhankelijkheids- of transparantielabel voor financieel advieskantoren

Fred de Jong¹ heeft een Onafhankelijkheidslabel ontwikkeld. Aan de hand van dit label kunnen advieskantoren via de website van Advieskeuze bekend maken in hoeverre men onafhankelijk is qua advisering.

De Organisatie van Financiële Dienstverleners (OvFD) heeft los van het Onafhankelijkheidslabel het initiatief genomen om te komen tot een basisdefinitie van onafhankelijk advies. Om dit uiteindelijk ook wettelijk verankerd te krijgen. Met een wettelijke basisdefinitie kan ook de titel 'onafhankelijk adviseur' wettelijke bescherming genieten. De OvFD voorziet in de toekomst, met een wettelijke status van onafhankelijk advies, mogelijkheden om te komen tot onder meer tuchtrecht en een apart keurmerk voor onafhankelijk adviseurs.

De eerste concepten van de OvFD met betrekking tot de definitie van onafhankelijk advies komen in grote mate overeen met de aspecten die voorzien zijn in het Onafhankelijkheidslabel van Fred de Jong. Het grote verschil is dat de OvFD naar een eensluidende definitie van onafhankelijkheid neigt ('je bent onafhankelijk of niet'), terwijl het Onafhankelijkheidslabel de mate van onafhankelijkheid meet ('je bent meer of minder onafhankelijk').

Na overleg tussen Fred de Jong en Colinda Rosenbrand van de OvFD is een voorstel opgesteld om het beste van beide initiatieven te combineren. Het voorstel is als volgt:

1. Doel is te komen tot een Onafhankelijkheidslabel voor financieel advieskantoren gebaseerd op een definitie van onafhankelijkheid opgesteld door de OvFD, Advieskeuze en Adviesbureau Fred de Jong.
2. Het Onafhankelijkheidslabel bepaalt of een kantoor zich onafhankelijk mag noemen of niet. We kunnen daarbij dan eerst starten met het proactief transparant maken van de onderdelen die de onafhankelijkheid van kantoren kunnen beïnvloeden.
3. Het Onafhankelijkheidslabel bestaat uit de volgende punten waaraan je volledig moet voldoen als kantoor:
 - a. Een adviseur is alleen onafhankelijk als hij voldoende aanbieders c.q. producten in zijn assortiment heeft. Hiervoor sluiten we aan bij het adviseren op basis van een objectieve analyse (= toereikend aantal producten). De AFM kijkt daarbij per productsoort wat een toereikend aantal is. Hier wordt bewust voor gekozen omdat het praktisch als onhaalbaar wordt ingeschat dat een advieskantoor per productsoort voor alle aanbieders en alle producten bemiddelt. Deze informatie staat ook in het dienstverleningsdocument (dvd) (artikel 86f lid 2 onder a).

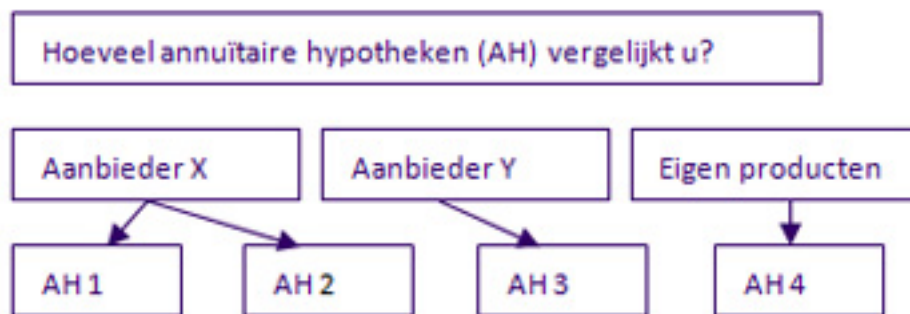
Ter nadere informatie: De AFM zegt hierover in de toelichting op het

¹ Als beschreven in zijn proefschrift 'Marktfalen bij tussenpersonen' uit 2010 en nader uitgewerkt in een artikel op economieplatform Mejudice in april 2014.

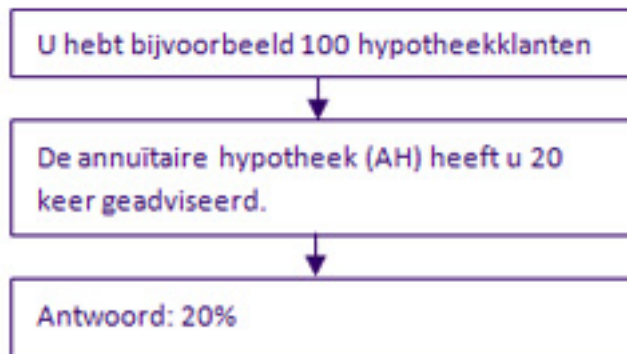
dienstverleningsdocument het volgende:

U hebt in de DVD-generator aangegeven dat u adviseert in producten van andere aanbieders, óf dat u adviseert in producten van andere aanbieders én uw eigen producten. In de DVD-generator dient u daarvoor 2 vragen te beantwoorden voor elke productsoort waarover u adviseert (bijvoorbeeld een annuïtaire hypotheek (AH)).

1. Hoeveel verschillende producten neemt u in geval van een productsoort mee in uw vergelijking? Per productsoort waarover u adviseert, moet u het gemiddeld aantal producten invullen dat u doorgaans meeneemt in een productvergelijking. Deze inschatting kunt u bijvoorbeeld baseren op de adviezen die u in het verleden heeft gegeven over AH. Voor bijvoorbeeld een AH bedenkt u hoeveel producten u doorgaans meeneemt in een vergelijking. In onderstaand voorbeeld zou het antwoord op bovenstaande vraag 4 zijn.

2. Geef een schatting in hoeveel gevallen u een productsoort adviseert? Vervolgens wordt u gevraagd aan te geven in hoeveel gevallen u consumenten een bepaalde productsoort adviseert. Bijvoorbeeld hoeveel consumenten hebben van u het advies gehad een annuïtaire hypotheek af te nemen?

Beide vragen dient u voor elke productsoort te beantwoorden waarvan u hebt aangegeven erover te adviseren. Wanneer u over meerdere productsoorten adviseert, hoeven de (schatting)percentages NIET op te tellen tot 100. Het gaat erom hoe vaak u een bepaalde productsoort (gemiddeld genomen) aan een consument adviseert. Het invoeren van deze gegevens leidt er uiteindelijk toe dat in het DVD wordt weergegeven of er sprake is van een vergelijking van een 'groot aantal producten, een vergelijking van een 'beperkt aantal producten' of dat er sprake is van 'geen vergelijking'.

- b. Een onafhankelijk adviseur heeft geen juridisch afdwingbare contractuele verplichtingen om voor een of meerdere aanbieders te bemiddelen. Deze informatie staat in het dvd (artikel 86f lid 2 onder b).

Ter nadere informatie, de AFM zegt hierover het volgende: *Er is sprake van een*

contactuele verplichting als er een afspraak met de aanbieder is om, in het geval u een bepaalde productsoort adviseert en/of bemiddelt, bij voorkeur te adviseren en/of te bemiddelen in het product van de aanbieder waarmee u de afspraak heeft gemaakt. Hierbij is het hebben van een aanstelling bij een of meerdere aanbieders of een rekening courant-verhouding niet direct een contractuele verplichting, tenzij er een afspraak met een aanbieder is over het aanbrengen van bepaalde producten bij die aanbieder.

- c. Een onafhankelijk adviseur mag zakelijke financiële verplichtingen tegen rentekorting en/of andere gunstige voorwaarden bij een of meerdere aanbieders (leningen, verpande zaken), waarmee hij een samenwerkingsovereenkomst (SWO) inzake advisering/bemiddeling is aangegaan hebben. Voorwaarde is dan wel dat die lening of verpanding tegen marktconforme rente of voorwaarden is aangegaan. Bovendien moet het intermediair hierover dan – bij voorkeur in het dvd – wel transparant over zijn via een algemene zin, bijvoorbeeld: ‘We hebben een financiering afgesloten bij een aanbieder waarmee we zaken doen, maar we hebben ons op geen enkele manier gecommitteerd aan die aanbieder’

De minister geeft aan² dat hij geen bezwaar heeft tegen de verstrekking van bedrijfsfinancieringen c.q. hypotheek met rentekorting aan financieel intermediairs door verzekeraars. Het beginsel is dat sturing door de aanbieder in het advies van de financieel adviseur vermeden moet worden, omdat dat ten koste van het belang van de klant kan gaan. Als geen sprake is van een link tussen de (gunstige) voorwaarden voor de bedrijfsfinanciering of hypotheek en de productie door de financieel, ziet hij geen bezwaar tegen een rentekorting die door de adviseur is uit onderhandeld. Dat adviseurs en bemiddelaars vaak financiering van een verzekeraar krijgen kent twee achtergronden. Ten eerste is er veelal sprake van een historische achtergrond van een nauwe relatie. Ten tweede geldt voor het financieren van het overnemen van een portefeuille van een andere adviseur/bemiddelaar dat verzekeraars dit doen, omdat voor andere mogelijke financiers de portefeuille geen adequaat onderpand vertegenwoordigt.

- d. Een aanbieder heeft in zijn geheel geen aandelen in het bedrijf van de onafhankelijke adviseur en vice versa. Ter nadere informatie; de financiële dienstverlener moet in het dvd op grond van de wet (artikel 86f lid 2 onder g en h) aangeven ‘of een bepaalde aanbieder of een moedermaatschappij van een bepaalde aanbieder een gekwalificeerde deelneming in het bedrijf houdt of vice versa’.

De OvFD is van mening dat een aanbieder – wil je onafhankelijk zijn – in zijn geheel geen aandelen in het bedrijf mag bezitten of vice versa. In het kader van transparantie is het verder van belang dat elk aandelenbezit transparant wordt gemaakt met vermelding van het exacte percentage (bovenwettelijk).

- e. Een onafhankelijk adviseur adviseert niet uitsluitend over eigen producten. In het dvd moet de financiële dienstverlener al aangeven ‘of hij uitsluitend adviseert over eigen producten, dan wel tevens over producten van andere aanbieders’ (artikel 86f lid 2 onder f);
- f. Een onafhankelijk adviseur is geen verbonden adviseur (heeft dus een eigen - al dan niet collectieve - AFM-vergunning, controle via het AFM-register).

² Brief minister aan Kamer 16-09-2013; beantwoording Kamervragen over het ontwijken van het provisieverbod

4. Dit Onafhankelijkheidslabel is de definitie van onafhankelijk financieel adviseur en wordt als uitgangspunt gebruikt voor een lobby van de OvFD richting de overheid om dit wettelijk verankerd te krijgen.
5. De aspecten a,b en e van het Onafhankelijkheidslabel zijn objectief te checken via het dvd (voor zover het complexe producten betreft), f is objectief te controleren via de KvK of het AFM-register. Aspecten c en d zouden via een verklaring van het kantoor kunnen worden vastgelegd (Wft eist dat verstrekte informatie feitelijk juist moet zijn).
6. Vraag die beantwoord moet worden is of je onderscheid moet maken tussen productsoorten. Een kantoor kan onafhankelijk zijn in hypotheek en niet volledig onafhankelijk (bv selectieve analyse) bij schadeverzekeringen. Advies is om Onafhankelijkheid op productniveau te organiseren, bv door aan te sluiten bij het vakbekwaamheidsbouwwerk?
Aangezien het voor een consument niet duidelijk is als onafhankelijkheid per productsoort wordt weergegeven, heeft het de voorkeur van de werkgroep dat onafhankelijkheid op kantoorniveau geldt. Nadrukkelijk willen we hiermee een start maken met het transparant maken van de mate van onafhankelijkheid. We zullen evalueren in hoeverre er meer verdieping, bijvoorbeeld splitsing naar kantoorniveau, gewenst is.
7. Het is mogelijk dat Advieskeuze kantoren die onafhankelijk zijn volgens voorstaande definitie een stempel/label op de website geeft. Hierover moet nog nader worden gesproken.
8. Daarnaast kan Advieskeuze kantoren optioneel aanbieden om nog meer transparantie te geven over hun mate van onafhankelijkheid. Te weten over de volgende aspecten:
 - a. Volledig provisieloos werken (dus ook bij schadeverzekeringen);
 - b. Het hebben van huisvolmachten met daarin wel of geen eigen labelproducten (vergelijkbaar met punt 3e);
 - c. Indien aandelenbezit: exacte percentage (zie ook onder 3d);
 - d. Indien voorkeuraanbieders: een overzicht.
9. Door dit optioneel te doen zullen met name de voorlopers in de markt het voortouw nemen, wat een stimulerend effect voor de rest van de markt kan betekenen. Het zal ook de vraag vanuit de klant aanzwengelen. Daarnaast biedt het kantoren die niet volledig onafhankelijk zijn volgens de definitie de mogelijkheid om de mate van hun afhankelijkheid te nuanceren.

Overweging is nog wel om te kiezen voor een getrapte aanvliegroute en niet onmiddellijk te streven naar een onafhankelijkheidslabel, maar eerst te starten met een transparantielabel, waarmee we de consument snel meer inzicht/transparantie hopen te geven in onafhankelijkheid en vervolgens pas te streven naar een wettelijke definitie. We gaan hierover verder met relevante partijen in overleg.

Met dit voorstel zijn wij ervan overtuigd dat het thema Onafhankelijkheid echt lading krijgt voor de consument.